

Ὅσιος ΝΙΚΑΝΩΡ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

ΕΤΟΣ 31ο | ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2016 | ΤΕΥΧΟΣ 348

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Ανάληψη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ 3

Ἀπό ποῦ προέρχεται
ἡ σημερινή κρίση; 5

Ἱερός Ναός Κοιμήσεως
τῆς Θεοτόκου Σαμαρίνας - Β' μέρος 7

Συνοδοιοπορία στήν ἔρημο
τοῦ Ἁγίου Ὁρους - Β' μέρος 9

Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ... 12

Διαπροσωπικές σχέσεις 14

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Ἱερά Μονή Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου
«Τουρνίκι».

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ:

Χειροποίητη χάρτινη κατασκευή, δῶρο
στόν Σεβ. Μητροπολίτη Γρεβενῶν
κ. Δαβίδ, ἀπό παιδιά Παιδικοῦ Σταθμοῦ
τῶν Γρεβενῶν.

Ὁ «ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΑΝΩΡ»
διανέμεται καί ἀποστέλλεται ΔΩΡΕΑΝ.
Γιά τήν ἀντιμετώπιση μέρους τῶν ἐξόδων
γίνονται δεκτές οἰκονομικές προσφορές
στή διεύθυνση: Ἱ. Μητρόπολις Γρεβενῶν
(γιά τό περιοδικό) 51100 ΓΡΕΒΕΝΑ.
Τηλ. 24620 22404, Fax 24620 28919.

Ὅσιος
ΝΙΚΑΝΩΡ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γρεβενῶν
51100 Γρεβενά

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Μητροπολίτης Γρεβενῶν
κ. ΔΑΒΙΔ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Γραφικές Τέχνες
«ΜΕΛΙΣΣΑ»
570 21 Ἀσπροβάλλα
Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 23970 23313
Fax: 23970 21754

Ἡ Ανάληψη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Μητροπολίτη Αὐλῶνος
κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἡ Ανάληψη τοῦ Κυρίου μας! Μία γιορτή μέ ξεχωριστό νόημα γιά τήν ἀνθρώπινη φθαρτή φύση μας. Γιατί σύμφωνα μέ τήν «ἀπόφαση» τοῦ Θεοῦ «δεῖ τό φθαρτόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καί τό θνητόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν (Α΄ Κορ 15,53). Γι' αὐτό «λαμπρά τῷ ὄντι καί περιφανής ἡ παροῦσα πανήγυρις, αὐτό δὴ τῶν ἐορτῶν το κεφάλαιον ὑπόθεσιν ἔχουσα...» (Θεοφάνους Κεραμέως, εἰς τήν σωτήριον Ανάληψιν PG 132,744.B).

Ἡ Ανάληψη τοῦ Κυρίου μας! Εἶναι ἡ συγκεφαλαίωση ὅλων τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν, καθότι «τῶν μυστηρίων αὕτη τοῦ Χριστοῦ ἡ κορωνίς· αὕτη τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἡ τελείωσις...» (Θεοφάνους Κεραμέως, ὁ.π.) Σ' αὕτη βρίσκουν τήν τελείωσή τους ὅλες οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ καί ὅλα τά σωτηριολογικά γεγονότα τῆς θείας οἰκονομίας γιά τή λύτρωση καί τήν ὁλοκλήρωση τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας. Τήν ἀπόκτηση, δηλαδή τῆς προοπτικῆς ἀκεραιότητας πού δόθηκε ἀπό τό Θεό σάν δυνατότητα γιά ἀφθαρσία τοῦ σώματος.

Ἡ Ανάληψη τοῦ Κυρίου μας! Τραγούδι τοῦ Θεοῦ γιά τή Δημιουργία του! Ἀνθρώπινος ἀνασασμός στή χώρα τοῦ παραδείσου. Δέν ὑπάρχουν πιά δερμάτινοι χιτῶνες, φθορά καί θάνατος, σάν φυσική συνέπεια τῆς ἁμαρτίας. Ὑπάρχει πραγματική πρόσληψη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τοῦ σώματός μας, καί ἔνωση μέ τή Θεότητα στό πρόσωπο τοῦ Λόγου στή διάσταση τῆς ἀλήθειας τῆς Χαλκηδόνης Συνόδου. Ὑπάρχει πραγματική ἀφθαρτοποίηση τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μέσα ἀπό τό γεγονός τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας.

Ἡ Ανάληψη τοῦ Κυρίου μας! Εἶναι μία γιορτή πού «κόσμος ὅλος ἐορτάζει ὁρατός καί ἀόρατος ἐν ἀγαλλιάσει» γιατί «ἦρθη ὑπεράνω τῶν ἀγγέλων ἡ φύσις ἡμῶν ἡ πάλαι ἔκπτωτος καί θρόνῳ ἐνίδρυνται θείῳ ὑπέρ ἔννοιαν» (Πεντηκοστάριον, ὕμνοι ἐορτῆς). Μέ τήν Ανάληψη, δηλαδή, ἔχουμε πραγματική

ἐγκατοίκηση τοῦ ἀνθρώπινου σώματος στήν Ἁγία Τριάδα ὡς σῶμα τοῦ Δευτέρου Προσώπου Της. Στό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου, δηλαδή, ἡ ἀνθρώπινη φύση δοξάζεται! Γι' αὐτό καί «ἄγγελοι θαυμάζουν, ἄνθρωπον ὀρῶντες ὑπεράνω αὐτῶν» (Πεντηκοστήριον, ὁ.π.).

Μέ τήν Ἀνάληψη πετυχαίνει ὁ ἄνθρωπος κάτι πού γιά τοὺς ἀγγέλους εἶναι ὄχι μόνον ἀνεφικτο, ἀλλά καί ἀδιανόητο. Νά συμμετέχει σωματικά στή Θεότητα! Γιατί ὁ Ἰησοῦς κατέβηκε στή γῆ μας Θεός. Ἡ Δημιουργία «φίλησε» τή δόξα Του, δέχθηκε τή λύτρωση, κέρδισε τή χαρά. Ἐκεῖνος ὅμως, ἀναλαμβάνεται στόν οὐρανό ὡς Θεάνθρωπος! Μυστήριο μεγάλο καί ἄρρητο!

Πῶς καί γιατί ὁ Θεός στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «καί τήν πεσοῦσαν φύσιν ἡμῶν συμπαθῶς ἀνψώσας, τῷ Πατρὶ συνεκάθισεν», καί «ἵνα πέμψῃ τόν Παράκλητον φέρον εἰρήνῃ τῷ κόσμῳ» (Πεντηκοστήριον, ὁ.π.) μετά τήν Ἀνάληψη τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, εἶναι μᾶλλον μία ἐμπειρία πού μᾶς κεντρίζει ἡ ἀγάπη τοῦ Κυρίου μας, μέσα πάντοτε ἀπό τό μυστήριο τῆς Θείας Κοινωνίας, ὅπου ἔχουμε ἀνάκραση τοῦ Σώματός Του μέ τό δικό μας, παρὰ τὰ ἐρωτήματα τῆς διάνοιας πού ἡ λογική ἀδυνατεῖ νά προσδιορίσει καί νά ἐρμηνεύει.

Τήν ἡμέρα τῆς Ἀνάληψης «ἡ γῆ ἐορτάζει καί χορεῦει, ἀγάλλεται καί ὁ οὐρανός» (Πεντηκοστήριον, ὁ.π.) Σ' αὐτή τή Θεανθρώπινη χαρά μετέχει καί σύμπασα ἡ Δημιουργία. Γιατί μέ τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ Δημιουργία «συστενάζει καί συνωδίνει» (Ρωμ. 8,22). Μέ τήν Ἀνάστασή Του, ὅμως «πεφώτισται τὰ σύμπαντα καί ὁ παράδεισος πάλιν ἠνέφκεται» (Παρακλητική, Στιχηρὸ Κεκραγαρίων Ἑσπερινοῦ Σάββατου ἤχου γ'). Τό μυ-

στήριο τῆς Θείας Οἰκονομίας, δηλαδή, ἐκπληρώνεται. Ὅμως δέν τελειώνει! Γιατί ὁ ἄνθρωπος καλεῖται νά γίνε κατὰ χάρι Θεός. Νά πετύχει τήν προσωπική του θέωση. Αὐτό γίνεται, ὅταν ζεῖ τή ζωή τοῦ Χριστοῦ μυστηριακά καί χαριτώνεται ἀπό τίς ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ. Γιά αὐτό καί ἡ θέωση εἶναι πρόγευση τῆς ἐρχόμενης, ἀλλά καί πού ἦδη «ἐντός ἡμῶν ἐστίν» (Λουκ. 17,21), Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου μας! Εἶναι μία ἐπαγγελία. Γιατί «Οὗτος ὁ ἀνερχόμενος εἰς τὰ οὐράνια, ἐλεύσεται καί πάλιν τοῦ κρίναι τοὺς ἐν γῇ ἀνθρώπους» (Πεντηκοστήριον, ὁ.π.).

Ἀφήνοντας στόν κόσμο τήν οὐρανόφερτη διδασκαλία Του καί τό μυστήριο τῆς ἀδιάλειπτης παρουσίας Του, θά ἐρθεῖ νά κρίνει τόν κόσμο. Ὅχι, βέβαια, ἂν ἔκανε «πολλά», καί «καλά» ἔργα, ἀλλά ἂν κράτησε τήν πίστη, τήν ἀγάπη, τήν ἐλπίδα σ' Ἐκεῖνον. Τότε τὰ ἔργα ἀξιολογοῦνται θετικά, γιατί εἶναι προσφορὰ σ' Ἐκεῖνον. Διαφορετικά εἶναι μία ἀόριστη καθηκοντολογία πού δέν σώζει.

Ἡ Δεύτερη Ἑλευση τοῦ Κυρίου μας θά εἶναι μία τελευταία εὐκαιρία πού θά δώσει ὁ Θεός στόν ἄνθρωπο νά μετανοήσει. Γιά νά μετανοήσει, ὅμως καί τότε πού θά βλέπει πρόσωπο μέ πρόσωπο τό Θεό, θά πρέπει νά ξέρει νά μετανοεῖ ἀπό τούτη τή ζωή.

Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου μας! Ὁδηγεῖ τή σκέψη μας καί τήν ἐλπίδα μας στή δική μας προσωπική «ἀνάληψη» τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως. Τότε πού θά ἐγερθοῦν καί θά ἀφθαρτοποιηθοῦν τὰ ἀνθρώπινα σώματα. Τότε πού ἄγγελοι καί ἄνθρωποι θά τραγουδοῦν τήν αἰώνια δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί τό μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου.

† Α.Χ.

Μὲ ρωτᾷς, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ ποῦ προέρχεται ἡ σημερινὴ κρίση, καὶ τί σημαίνει αὐτή. Ποιὸς εἶμαι ἐγὼ γιὰ νὰ μὲ ρωτᾷς γιὰ ἓνα τόσο μεγάλο μυστικό; «Μίλα, ὅταν ἔχεις κάτι καλύτερο ἀπὸ τὴ σιωπή», λέει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Ὅμως παρόλο ποῦ θεωρῶ, ὅτι ἡ σιωπὴ εἶναι τώρα καλύτερη ἀπὸ κάθε ὁμιλία, καὶ ὅμως λόγῳ ἀγάπης πρὸς ἐσένα, θὰ σοῦ ἐκθέσω ἐκεῖνα ποῦ σκέπτομαι περὶ αὐτοῦ ποῦ ρώτησες. Ἡ κρίση εἶναι ἑλληνικὴ λέξη, καὶ σημαίνει δίκη. Στὴν Ἀγία Γραφὴ αὐτὴ ἡ λέξη χρησιμοποιεῖται πολλὰς φορές. Ἔτσι ὁ ψαλμωδὸς λέει: «διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει» (Ψάλμ. 1, 5). Σὲ ἄλλο μέρος πάλι λέει: «ἔλεος καὶ κρίσιν ἄσσομαι σοί, Κύριε» (Ψάλμ. 100, 1). Ὁ σοφὸς Σολομώντας γράφει, ὅτι «παρὰ δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια». (Πάρ. Σόλ. 16, 33). Ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρας εἶπε, «ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ» (Ἰωάν. 5, 22), ἐνῶ λίγο πιὸ κάτω λέγει πάλι «νῦν κρίσις

ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάν. 12, 31). Ὁ ἀπόστολος Πέτρος γράφει «ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ» (Α' Πέτρ. 4, 17). Ἀντικατάστησε τὴ λέξη «κρίση» μὲ τὴ λέξη «δίκη» καὶ διάβασε: «Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν δίκη» ἢ «ἀλλὰ τὴν δίκην πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ» ἢ «νῦν δίκη ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου» ἢ ὅτι «ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἐτοίμῳ ἔχοντι δικᾶσαι ζώντας καὶ νεκρούς». Ἔως τώρα οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ χρησιμοποιοῦσαν τὴν λέξη «δίκη», ἀντὶ γιὰ τὴ λέξη «κρίση», ὅποτε καὶ νὰ τοὺς ἔβρισκε κάποια συμφορά. Τώρα ἡ καινούργια λέξη ἀντικατέστησε τὴν παλιά, καὶ τὸ κατανοητὸ ἔγινε ἀκατανόητο. Ὅταν γινόταν ξηρασία, πλημμύρα, πόλεμος ἢ ἔπεφτε ἐπιδημία, ὅταν ἔρριχνε χαλάζι, γίνονταν σεισμοί, πνιγμοὶ καὶ ἄλλες συμφορές, λέγανε «Θεῖα δίκη!». Καὶ αὐτὸ σημαίνει: κρίση μέσα ἀπὸ ξηρασίες, κρίση μέσα ἀπὸ πλημμύρες, μέσα ἀπὸ πολέμους, μέσα ἀπὸ ἐπιδημίες κ.λπ. Καὶ τὴ σημερινὴ χρηματικό-οικονομικὴ δυσκολία ὁ λαὸς τὴν θεωρεῖ ὡς Θεῖα δίκη, ὅμως δὲν λέει ἡ δίκη ἀλλὰ ἡ

Ἀπὸ ποῦ
προέρχεται

ἡ σημερινή κρίση;

Ἀγίου Νικολάου
Βελιμίροβιτς

κρίση. Ἔτσι ὥστε ἡ δυσκολία νὰ πολλαπλασιάζεται μὲ τὸ νὰ γίνεται ἀκατανόητη! Ἐφόσον ὅσο ὀνομαζόταν μὲ τὴν κατανοητὴ λέξη «δίκη», ἦταν γνωστὴ καὶ ἡ αἰτία, λόγω τῆς ὁποίας ἦρθε ἡ δυσκολία, ἦταν γνωστὸς καὶ ὁ Δικαστής, ὁ Ὅποῖος ἐπέτρεψε τὴν δυσκολία, ἦταν γνωστὸς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιτρεπόμενης δυσκολίας. Μόλις ὅμως χρησιμοποιήθηκε ἡ λέξη «κρίση», λέξη ἀκαταλαβίστικη σὲ ὅλους, κανεὶς δὲν ξέρει πᾶν νὰ ἐξηγήσει οὔτε γιὰ ποῖο λόγο, οὔτε ἀπὸ Ποιόν, οὔτε ὡς πρὸς τί. Μόνο σ' αὐτὸ διαφέρει ἡ τωρινὴ κρίση ἀπὸ τὶς κρίσεις ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ξηρασία ἢ τὴν πλημμύρα ἢ τὸν πόλεμο ἢ τὴν ἐπιδημία ἢ τοὺς πνιγμοὺς ἢ κάποιους ἄλλους πειρασμούς. Μὲ ρωτᾶς γιὰ τὴν αἰτία τῆς τωρινῆς κρίσης, ἢ τῆς τωρινῆς Θείας δίκης! Ἡ αἰτία εἶναι πάντα ἡ ἴδια. Ἡ αἰτία γιὰ τὶς ξηρασίες, τὶς πλημμύρες, τὶς ἐπιδημίες καὶ ἄλλα μαστιγώματα τῆς γενιᾶς τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ αἰτία καὶ γιὰ τὴν τωρινὴ κρίση. Ἡ ἀποστασία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν Θεό. Μὲ τὴν ἁμαρτία τῆς Θεοῦ ἀποστασίας οἱ ἄνθρωποι προκάλεσαν αὐτὴ τὴν κρίση, καὶ ὁ Θεὸς τὴν ἐπέτρεψε, ὥστε νὰ ξυπνήσει τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς κάνει ἐνσυνείδητους, πνευματικούς καὶ νὰ τοὺς γυρίσει πρὸς Ἐκεῖνον. Στὶς μοντέρνες ἁμαρτίες—μοντέρνα καὶ ἡ κρίση. Καὶ ὄντως ὁ Θεὸς χρησιμοποίησε μοντέρνα μέσα ὥστε νὰ τὸ συνειδητοποιήσουν οἱ μοντέρνοι ἄνθρωποι: χτύπησε τὶς τράπεζες, τὰ χρηματιστήρια, τὶς οἰκο-

νομίες, τὸ συνάλλαγμα τῶν χρημάτων. Ἀνακάτωσε τὰ τραπέζια στὶς συναλλαγές σ' ὅλο τὸν κόσμο, ὅπως κάποτε στὸ ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων. Προξένησε πρωτόγνωρο πανικὸ μεταξὺ ἐμπόρων καὶ αὐτῶν ποὺ ἀνταλλάσσουν τὸ χρῆμα. Προκάλεσε σύγχυση καὶ φόβο. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανε γιὰ νὰ ξυπνήσουν τὰ ὑπερήφανα κεφαλάκια τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, γιὰ νὰ ἔλθουν εἰς ἑαυτοὺς καὶ νὰ πνευματικοποιηθοῦν. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄνεση καὶ τὸ ἀγκυροβόλημα στὰ λιμάνια τῆς ὑλικῆς σιγουριᾶς νὰ θυμηθοῦμε τὶς ψυχές μας, νὰ ἀναγνωρίσουμε τὶς ἀνομίες μας καὶ νὰ προσκυνήσουμε τὸν ὕψιστο Θεό, τὸν ζωντανὸ Θεό. Μέχρι πότε θὰ διαρκέσει ἡ κρίση; Ὅσο τὸ πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων παραμένει δίχως ἀλλαγὴ. Ὅσπου οἱ ὑπερήφανοι ὑπαίτιοι αὐτῆς τῆς κρίσης νὰ παραιτηθοῦν μπροστὰ στὸν Παντοδύναμο. Ὅσπου οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ λαοὶ νὰ θυμηθοῦν, τὴν ἀκαταλαβίστικη λέξη «κρίση», νὰ τὴ μεταφράσουν στὴ γλῶσσα τους, ὥστε μὲ ἀναστεναγμὸ καὶ μετάνοια νὰ φωνάξουν: «ἡ Θεία δίκη!» Πες καὶ ἐσύ, τίμιε πατέρα, ἡ Θεία δίκη, ἀντὶ ἡ κρίση, καὶ ὅλα θὰ σοῦ γίνουν ξεκάθαρα. Χαιρετισμοὺς καὶ εἰρήνη.

Τὸ κείμενο προέρχεται ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, «Δρόμος δίχως Θεὸ δὲν ἀντέχεται...», Ἱεραποστολικές ἐπιστολές Α΄, ἐκδ. «Ἐν πλῶ», Ἀθήνα 2008, σσ. 33-36.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ

Θναός τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀνηγέρθη, κατὰ τόν Ἐνιολείδη, περί τό 1800 μ.Χ. ἴσως ὅμως νά εἶναι λίγο μεταγενέστερος. Οἱ Ἀγγλοι ἀρχαιολόγοι Wace καί Thomson, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέφθηκαν τή Σαμαρίνα τό 1910, στό βιβλίο τους «Οἱ νομάδες τῶν Βαλκανίων» σημειώνουν ὅτι, κατὰ τήν παράδοση, αὐτός ἦταν ὁ παλαιότερος ναός τοῦ οἰκισμοῦ στή νέα τοποθεσία. Συνάγεται τό συμπέρασμα ὅτι προϋπῆρχε ναός, ὁ ὁποῖος καταδαφίστηκε, ὥστε νά ἀνεγερθεῖ νέος μεγαλύτερος πρὸς ἐξυπηρέτησι τῶν λειτουργικῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων τῆς κεντρικῆς ἐνορίας τῆς Σαμαρίνας, ἡ ὁποία στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα ἀριθμοῦσε 250 οἰκίες.

Μεγάλη ὑπέρθυρη ἐπιγραφή μᾶς πληροφορεῖ: «Ἰστορήθη ὁ θεῖος καί πάνσεπτος οὗτος ναός

τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου κυρίου κύρ - Ἀνθίμου „αὠκθ’». Ὁ Ἀνθίμος ἀνῆλθε στόν μητροπολιτικό θρόνο τῶν Γρεβενῶν στήν ἀρχή τοῦ θέρους τοῦ 1821, διαδεχόμενος τόν Γαβριήλ, ὁ ὁποῖος εἶχε φονευθεῖ ἀπό τοὺς Τούρκους μετά τήν ἔκρηξη τῆς ἐπαναστάσεως στήν Πελοπόννησο. Ὑπῆρξε φιλικός καί γνωστός τοῦ ἀγωνιστοῦ Κασομούλη ἀπό τή Σιάτιστα. Ἐκοιμήθη τό 1831.

Ὑπάρχει καί ἄλλη ἐπιγραφή ἱστορήσεως, δηλαδή ἀγιογραφῆσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ: «+ἱστορήθη οὗτος ὁ θεῖος καί πάνσεπτος ναός τῆς ὑπερευλογημένης ἐνδόξου Δεσποίνης \ ἡμῶν Θεοτόκου Μαρίας ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερολογιοτάτου μητροπολίτου κ(υρί)ου Ἀνθίμου \ ἱερατεύων δέ ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ Μηχαήλ

ιερεὺς κ(αι) πρωτοπαπᾶς κ(αι) Χρήστου Ζήση Στέργιου \ Γεωργίου καὶ Χρήστου τῶν ἱερέων ἐπιτροπεύοντος δέ Γερασίου Τριανταφύλλου κ(αι) τοῦ αὐτοῦ δαπάνη κή ἐπιστασία κή διὰ συνδρομῆς τοῦ τιμοτάτου Ἀδάμ Τζούτρα κή ἐτέρων χριστιανῶν ἰτῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ...καὶ διὰ χειρὸς Χρήστου ἱερέος καὶ Ἀντωνίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ πατῆρ Ἰωάννου ἐκ τῆς ἰδίας χώρας ἔν ἔτει τῷ σωτηρίῳ ,αωκθ (=1829) ἐν μηνί Ἰουλίῳ 30» Τὴν ἐπιγραφὴν περιλαμβάνουν στὸ βιβλίον τοὺς οἱ Ἀγγλοὶ ἀρχαιολόγοι Wace καὶ Thomson.

Ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἱστορίσεως συνάγεται ὅτι στὸν ναὸ λειτουργοῦσαν ἕξι ἱερεῖς. Ὁ πρωτοπρεσβύτερος Μιχαήλ, ὁ καὶ προῖστάμενος τοῦ ναοῦ, ἦταν τῆς οἰκογενείας Σακελλαρίου. Κύριοι χορηγοὶ γιὰ τὴν ἀγιογράφισιν ὑπῆρξαν ὁ ἐπίτροπος Τριαντάφυλλος Γεράσης καὶ ὁ Ἀδάμ Τσοῦτρας. Ἐπισημαίνουμε ὅτι τὸ ὄνομα Ἀδάμ - Ἀδάμος ἦταν σύννηθες στὸν οἰκισμό. Ἡ Σαμαρίνα ἀναγράφεται ὡς χώρα, κάτι ποὺ συννηθίζοταν γιὰ πολυπληθεῖς οἰκισμοὺς. Ἀγιογράφοι, ἐντόπιοι, ὑπῆρξαν οἱ Χρῆστος, ἱερέας, πιθανόν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐφημερίους τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀντώνιος Ἀναγνώστου τῆς μεγάλης οἰκογενείας ἀγιογράφων, κλάδος τῆς ὁποίας ἔλαβε τὸ ἐπώνυμο Παπαϊωάννου. Πολλὰ μέλη τῆς οἰκογένειας αὐτῆς ἀγιογράφησαν πλῆθος ναῶν στὸν θεσσαλικὸ κυρίως χώρον κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΤΑΠΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΟΥ

Συνοδοιοπορία στήν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὄρους μέ τίς ἁγιασμένες μορφές τῶν Καυσοκαλυβίων Β' Μέρος

Στόν Βίο τοῦ ὁσίου Ἀκακίου τοῦ Καυσοκαλυβίτη ἀναφέρεται ὅτι, ἀνάμεσα στά τόσα του χαρίσματα, εἶχε πνεῦμα εἰρηνοποιό τόσο, ὥστε ὅποιος δοκιμαζόταν ἀπό λογισμούς μνησικακίας, μέ τό πού ἀντίκριζε καί μόνο τό γεμᾶτο χάρη πρόσωπό του, εἰρήνευε ἀπό τούς κακούς ἐκείνους λογισμούς.

Ἡ μελέτη τοῦ βίου τῶν ἁγιασμένων μορφῶν τῶν Καυσοκαλυβίων, μέ τήν αὐθεντικότητα τῆς ἀπλότητας

καί τή γνησιότητα τοῦ ἀπαραχάρακτου μοναχικοῦ τους βίου, ἐπαληθεύει διαρκῶς τό μυστήριο τῆς πίστεως καί ἐπιβεβαιώνει τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο μας, πιστοποιῶντας τή δυνατότητα πού ἔχουμε οἱ ἄνθρωποι γιά κοινωνία μέ τόν Θεό καί μετοχή στήν αἰωνιότητα. Μπορεῖ νά ἐφαλτήριο τῶν πιστῶν γιά νέες πνευματικές ἀναβάσεις· προσάναμμα πού ὑποδαυλίζει τήν ψυχή στόν δεῖο ἔρωτα.

Ἡ ὑψηλή πνευματικότητα τοῦ βίου τῶν ἁγιασμένων μορφῶν τῶν Καυσοκαλυβίων, πάντοτε δυναμογόνος, ζωντανή καί ζωτική, σπάει τό φράγμα τοῦ χρόνου, προσπερνάει τίς ἀσίγαστες ἱστορικές καταγίδες καί τίς ἀνθρώπινες περιπέτειες, γιά νά κτυπήσει σάν πνευματικό ξυπνητήρι στό ἀνήσυχο, ὀμιχλῶδες καί ἀνταριασμένο «σήμερα».

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος τῆς προηγμένης ψηφιακῆς τεχνολογίας καί τῶν κοσμοϊστορικῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων ἔμαθε νά κατευθύνει τίς μηχανές ἀλλ' ὄχι καί τόν ἑαυτό του. Δυσκολεύεται νά ζήσει ἀνεπηρέαστος ἀπό τά διαλυτικά σύνδρομα τῆς πάσης φύσεως αἰχμαλωσίας. Συντρίβεται σέ ἰδεολογικούς ὀγκόλιδους.

Ἡ ἁγιασμένη πορεία τῶν Καυσοκαλυβιτῶν Ἀγίων καί ἐνάρετων Γερόντων πρὸς συνάντησή τους μέ τόν Χριστό, ἅς σηματοδοτήσει τό μέλλον μας καί ἅς μᾶς ἐμπνεύσει νά χρωματίσουμε τή ζωή μας ἀπό τόν «καλόν ἀγῶνα» στά χαρακώματα τῆς θείας ἀγάπης, πού εἶναι «ἀγάπη ἀχόρταγη», κατά τόν ἅγιο Σιλουανό τόν Ἀθωνίτη.

Ὁ τρόπος καί ὁ δρόμος τῆς θεώσεως καί τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι αἰώνιος καί ἀσφαλής. Εἶναι ὁ δρόμος τῶν Ἀγίων!

Οἱ ἁγιασμένες μορφές τῶν Καυσοκαλυβίων, ἀπό τό μεγάλο ἡσυχαστή τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνα, ὁσιο Μάξιμο τόν Καυσοκαλύβη μέ-

χρι καί τόν σύγχρονό μας, γέροντα Πορφύριο τόν Καυσοκαλυβίτη, ἔφθασαν στόν ἐράσμιο τόπο, πού ὅλοι προσκληθήκαμε νά κατοικήσουμε.

Σέ μᾶς τοὺς ὑμνητές καί ἐπίδοξους μιμητές τους, ἀντιδωρίζουν ἕνα χαρούμενο φῶς, πού ἂν δέν ἀποτελεῖ τήν «πλησμονή τῆς ἀναμενόμενης φωτοχυσίας, ὅμως εἶναι μιά παράκληση ἐωθινοῦ φάους, πού προμηνύει τήν ἀνατολή».

Σελίδες ἀπό τήν ἱστορία τῆς Σκήτης Ἀγίας Τριάδος Καυσοκαλυβίων

Ἡ περιοχή ὅπου σήμερα θρίσκεται ἡ ἱερά σκήτη Ἀγίας Τριάδος τῶν Καυσοκαλυβίων εἶναι γνωστή ὡς ἕνα ἀπό τά πρῶτα μέρη πού κατοικήθηκαν στόν Ἄθω, καθὼς τόν τόπο αὐτό διάλεξε γιά τήν ὑπερφυῆ ἄσκησή του ὁ ὁσιος Πέτρος ὁ Ἀθωνίτης (9ος αἰ.). Σέ σπήλαιο στά ἀνατολικά τῆς Σκήτης, ἔστησε τήν ἀσκητική του παλαίστρα αὐτή ἡ πρώτη γνωστή ὁσιακή φυσιογνωμία τοῦ Ἁγίου Ὁρους, σπείροντας συνάμα καί τοὺς καρποφόρους σπόρους τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς στόν ὑπερχιλιόχρονο Ἄθωνα.

Κατά τόν 14ο αἰ. τόν τόπο καθηγίασε ἡ χαρισματική μορφή τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλύβη, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ διδασκάλου τῆς νοερᾶς προσευχῆς, ὁ ὁποῖος ἀνάμεσα στά τόσα ὑπερφυσικά χαρίσματα, ἀξιώθηκε νά δεῖ τήν Κυρία Θε-

τόκο βρεφοκρατούσα στήν κορυφή του Ἄθω, καί νά διάγει -θέλοντας νά ἀποκτήσει τήν ὑποποιό ταπεινώ-ση- τόν βίο τοῦ διά Χριστόν σαλοῦ, καίγοντας τίς καλύβες πού ὁ ἴδιος πρίν κατασκεύαζε. Ἔτσι ἀπό τήν προσωυμία του «Καυσοκαλυβί-της», πῆρε καί ἡ τοποθεσία τήν ὀνομασία Καυσοκαλύβια. Ἡ μνήμη του ἐορτάζεται τήν 13η Ἰανουαρίου. Ἡ Σκήτη, ὡς ὁργανωμένος μονα-στικός οἰκισμός, ἰδρύθηκε στίς ἀρχές τοῦ 18ου αἰ. ἀπό τόν ὅσιο Ἀκάκιο τόν Καυσοκαλυβίτη. Ὁ ὅσιος Ἀκά-κιος ἦρθε ἐδῶ στά 1680 καί κα-τοίκησε στό Σπήλαιο πού βρίσκεται στήν ἀνατολική πλευρά τῆς Σκήτης καί στό ὁποῖο, τέσσερις αἰῶνες πρίν, ἀ-σκήθηκε ὁ ὅσιος Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης. Ὁ μικρός ἀλλά τόσο καθαγιασμένος χῶρος τοῦ Σπηλαίου δέν κατάφερε νά καλύψει τίς μεγαλόφωνες βροντές τῆς ἀρετῆς καί τῆς ἀγιότητάς του, πού ἦταν καρποί τῆς ὑπερφυοῦς ἀσκήσεως τοῦ ἀκοίμητου στήν προ-σευχή, ἀνύστακτου στήν πνευματική ἐργασία καί ἄγρυπνου στήν τήρηση τῶν θεομίμητων ἐντολῶν, ὁσίου Ἀκακίου. Τά χαρίσματά του ἔγιναν γνωστά τόσο στό Ἅγιον Ὅρος ὅσο κι ἔξω ἀπ' αὐτό. Μοναχοί ἀπό παν-τοῦ, ἦρθαν γιά νά ἔχουν τόν Ὅσιο ὡς Γέροντά τους καί ἔκτισαν μικρές καλύβες γύρω ἀπό τό Σπήλαιο. Ὅταν ἀργότερα οἱ μοναχοί αὐξήθη-καν πολύ σέ ἀριθμό, ὁ Ὅσιος ὁργάνωσε τό μοναστικό τους οἰκισμό

σέ σκήτη, ὀρίζοντας καί Τυπικό πού θά ἀκολουθεῖ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τους.

Ἔτσι ἰδρύθηκε ἡ Σκήτη πού ἀφιερώθηκε στήν Ἁγία Τριάδα. Ἐπίσημη хро-νολογία συστάσεως τῆς Σκήτης μπορεῖ νά θεωρηθεῖ τό 1746 ἔτος, ὅπου ἡ κυρίαρχη μονή Μεγίστης Λαύρας ἐξέδωσε ἐπίσημο ἔγγραφο πρὸς τή Σκήτη, τό ὁποῖο θεωρεῖται ὡς τό συστατήριο ἔγγρα-φο αὐτῆς.

Ἐπειδή ὅμως τό βρόχινο νερό μέ τό ὁποῖο οἱ πατέρες ὑδρεύονταν δέν ἐπαρκοῦσε, ὁ ὅσιος Ἀκάκιος μέ θαῦμα του ἔβγαλε νερό (ἀγίασμα) μέ τό ὁποῖο ὑδρεύεται μέχρι σήμερα ὁλόκληρη ἡ Σκήτη, γεγονός πού ὁδήγησε καί στή μετέ-πειτα ἀκμή της. Περισσότεροι μο-ναχοί ἦρθαν πλέον νά ἀσκηδοῦν ἐδῶ, προκόβοντας καθημερινά στήν ἀρετή μέ τίς νουθεσίες τοῦ ὁσίου Ἀκακίου. Οἱ καλύβες πολλαπλα-σιάστηκαν καί στήθηκαν τώρα πετρόκτιστες μέ παρεκκλήσια, μέ πεζούλια καί κρεμαστούς κήπους καί κτίστηκε τό πρῶτο Κυριακό, ναός στόν ὁποῖο κτυποῦσε ἀπό κοι-νοῦ ἡ καιομένη καρδιά τῶν Πατέρων τῆς Σκήτης.

(Συνεχίζεται)

*Ἀποσπάσματα ἀπό τό βιβλίο τοῦ Γέρον-
τος Παταπίου: Ἁγιασμένες μορφές τῶν
Καυσοκαλυβίων. Ἀπό τόν ὅσιο Μάξιμο ὡς
τόν ὅσιο Πορφύριο, Ἅγιον Ὅρος 3 2013.*

Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ...

(Πασχαδιὴν
ἀδιβोधή)

Ἄνεανικὴ συντροφιά ἀποφάσισε νὰ κάνει Πάσχα σὲ κανένα ἀπόμακρο χωριό. Ἡ νύχτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τοὺς βρῆκε νὰ περιπλανῶνται σὲ κορφοβούνια ἄγνωστα. Εἶχαν χάσει ὀριστικά τὸ δρόμο.

Ξαφνικά ἀκούστηκε ἀπὸ πέρα τὸ χτύπημα καμπάνας τῆς ἀναστάσιμης λειτουργίας καὶ τότε κατάλαβαν πὼς κινδύνευαν νὰ μὴ κάνουν Ἀνάσταση τὴ χρονιά αὐτή.

- Βρὲ παιδιά, βλέπω φῶς ἐκεῖ στὴ διπλανή κορφή, φώναξε κάποιος.

Ξεκίνησαν ὅλοι μαζί κατὰ 'κεῖ, πλησίασαν, μὰ σταμάτησαν ἀπότομα ὅταν ἓνας μαντρόσκυλος οὐρλιαξε ἄγρια. Ἔτσι σκαρφαλωμένοι σ' ἐκείνη τὴν κορφή, εἶδαν ἀπὸ μικρὴ ἀπόσταση τὴ σκινητὴν τὴν ἀλησιμόνητη: Ὁ βοσκὸς ἀνάμεσα στὰ πρόβατα, μ' ἓνα κερὶ στὸ χέρι, ἔκανε μονάχος του τὴν Ἀνάσταση. Ἀκουγότανε καθαρά κομμάτια ἀπὸ τροπάρια ποὺ ἔψαλλε μὲ τὴν χοντρὴ φωνή του καὶ ἄλλοτε ἀπάγγελλε σὲ ἐκκλησιαστικὸ τόνο. Κάπου - κάπου διέκοπτε τὸ ψαλτικὸ του γιὰ νὰ ἐπιβάλλει σιωπὴ στὰ γρυλίσματα τοῦ μαν-

τρόσκυλου, ποὺ καθὼς μᾶς ἔνοιωθε κοντὰ οὐρλιαξε καὶ στὸ τέλος γιὰ νὰ μείνει ἥσυχος τὸν ἔδεσε σὲ κάποιο δεντράκι ἐκεῖ κοντά.

«Τὴν Ἀνάστασή σου Χριστὲ Σωτήρ, ...ἀγγέλοι κουνουῖσιν ἐν οὐρανοί..., Ἀναστάσης ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ τάφου...», (καὶ διέκοπτε γιὰ νὰ ἐπιβάλλει σιωπὴ στοὺς γρυλλισμοὺς τοῦ σκυλιοῦ): Σώπα, μωρέ, ἄδικο νὰ σοῦ δώσει, καταραμένε καὶ λειτουργιὰ γίνεται! (καὶ συνέχιζε): «Ἀνάσταση Χριστοῦ περασάμενος... Ἰησοῦς ὁ μόνος ἀναμάρτητος.», «Τὸν Σταυρόν του προσκυνοῦμεν Δέσποτα...» (μπέε, ἔκαμε ἄξαφνα ὁ διπλανὸς του τράγος). «Εἶντα 'χεις ἐδὰ κι ἡ ἀφεδιά σου τέθιοι ὥρα; Κεδιά (σιωπὴ) νὰ σὲ κόψει, δὲ θωρεῖς πὼς λειτουργῶ;»

Καθὼς εἶχαμε πλησιάσει τὰ μάτια μας εἶχανε συνηθίσει στὸ λίγο φῶς τῆς ἀστροφεγγιάς κι βλέπαμε πιά καθαρά ὅλες τὶς λεπτομέρειες τοῦ προσευχόμενου.

Μὲ τὸ ἓνα χέρι κρατοῦσε μία μεγάλη λαμπάδα ἀναμμένη, ποὺ τὴν εἶχε βέβαια φέρει ἀπὸ τὸ χωριό, καὶ μὲ τὸ δεξιὸ κουνουῖσε ἓνα θυμιατήρι δικῆς

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

του κατασκευής: είχε δέσει με σπάγκο τόν πάτο μίας σπασμένης στάμνας και μέσα είχε τὰ κάρβουνα και τὸ λιβάνι.

Καθὼς λοιπὸν ἀπάγγελλε ἡ ἔψαλλε τὶς προσευχάς του, θυμιάτιζε συγχρόνως συνεχῶς, καθὼς κάνει ὁ διάκος στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἡ ἀκολουθία συνεχιζόταν:

«Κύματι θαλάσσης τὸν πρήξαντα πάλι διώκτη τύραννε...», σφεντονίζοντας τὴν τελευταία λέξη μὲ μίσος καὶ ἀγανάκτηση.

Σὲ λίγο οἱ καμπάνες τῶν γύρω χωριῶν χτυποῦσαν χαρμόсуна καὶ ἀπὸ μακριοὶ κρότοι τουφεκοβολισμῶν ἔφτασαν καὶ ἐκεῖ πάνω. «Ὁ Χριστὸς εἶχε ἀναστηθεῖ». Στὸ ἄκουσμα αὐτὸ ὁ βοσκὸς ἄφησε τὸ θυμιατήρι καὶ παίζοντας ἓνα πήδημα, ὅπως θὰ ἔκανε καὶ στὸ χορό, ἄρχισε μὲ ὅλη τὴ δύναμη τοῦ στήθους του νὰ ψέλνει τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», κουνώντας τὸ κερί του, καὶ πετώντας διάφορα σπασμένα πήλινα ἀγγεῖα πού εἶχε συσσωρεύσει γύρω του ἐδῶ κι ἐκεῖ, πού καθὼς σποῦσαν ἔκαναν ἓνα τρομερὸ κρότο πού ἀντιλαλιόταν στὴν ἡσυχία τῆς ἐρημιάς. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἀντικαθιστοῦσε τὰ βαρελότεα καὶ τὶς γιορταστικὲς τουφεκιές. Τὰ πρόβατα μὲ τοὺς ἀπροσδόκητους αὐτοὺς θορύβους σκόρπισαν καὶ τὸ μαντρόσκυλο οὐρλιαξε ἀγριεμένο, κοιτάζοντας κατὰ τὸ μέρος πού εἴμαστε...

«Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ σκορπισεῖτε καὶ σεῖς μωρέ, καὶ τοῦ Θεοῦ πλάσματα εἴσαστε...». Καὶ δῶς' του καὶ πετοῦσε

τὶς σπασμένες γλάστρες σὲ ὅλα τὰ σημεία... Ἦτανε τόση ἡ χαρὰ του, τόσοσ ὁ ἐνθουσιασμός του γιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου, πού δὲ θυμούμαστε νὰ εἶχαμε ἰδεῖ ποτὲ μεγαλύτερη θρησκευτικὴ χαρά...

Ἀποφασίσαμε τώρα νὰ παρουσιαστοῦμε καὶ ὅλοι μαζί του φωνάξαμε:

- Χριστὸς Ἀνέστη, κουμπάρε.

- Ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος, εἶπε κι ἔτρεξε κοντά μας.

Ἦτανε ἓνας θεόψηλος ἄντρας, ὡς 25 χρονῶ, πλατύστερνος, μὲ τεράστιες πλάτες, πού ἡ φωνή του καθὼς μᾶς μιλοῦσε ἀντιβοοῦσε στὶς γύρω λαγκαδιές.

- Ἐχάσαμε τὴ στράτα, καὶ δὲν προφτάξαμε νὰ πᾶμε στὸ χωριὸ νὰ κάμουμε ἐκεῖ Ἀνάσταση.

- Ὁ Θεὸς τὰ ἔφερε «δεξιά», εἶπε ὁ βοσκὸς γελώντας, νὰ ἴρθετε κατὰ τὸ κονάκι μου ἀπόψε νὰ κάμω κι ἐγὼ Λαμπρὴ μαζί σας, ἀλλιῶς ἤθελε νὰ ἔμαι μονάχος.

- Καλῶς ἦρθετε, καλῶς ἐκοπιάζετε. Πᾶμε στὸ μητάτο παρακάτω καὶ πρᾶμα δὲ θὰ μᾶς-ε λείψει.

Καὶ ἀληθινὰ τίποτε δὲν ἔλειψε ἀπὸ τὸ πλούσιο τραπέζι πού μᾶς ἔστρωσε, ἀπὸ τὰ κόκκινα αὐγά καὶ τὸν ὀβελία πού ψήσαμε ὅλοι μαζί, ὡς τὰ παχύτατα γαλακτερά, πού ἄφθονα, ἀκατάπαυστα, μᾶς κουβανοῦσε.

Δημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν
Γ. Καρφετζάκη - Μαράντη,
στὴν Κρητικὴ Πρωτοχρονιά 1961.

ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ

Αχιλλέα Β. Παπατόλιου
ὕπ. διδάκτορος Θεολογίας

Η κοινωνία τῶν προσώπων εἶναι ἡ βίωσις ὅχι τοῦ περιορισμοῦ ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας. Κάθε ἄτομο ἀποκτᾷ αὐτογνωσία μόνο μέσω τῆς ἀλληλεπίδρασης μέ ἄλλα ἄτομα. Ὁ ἄνθρωπος διαμορφώνει τήν ταυτότητά του μέσω τῆς ἐπικοινωνίας του μέ ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ ὕπαρξη τῶν ἄλλων εἶναι ἡ προϋπόθεση τῆς ζωῆς καί τῆς ἐλευθερίας τοῦ καθενός. Στήν ἐπικοινωνία μέ τόν ἄλλο τό «ἐγώ» δέν προσπαθεῖ νά ἐπιβάλλει στόν «ἄλλο» τή δική του ὑπόσταση, τά δικά του πιστεύω, ἀλλά προχωρεῖ σέ μία οὐσιώδη σχέση καί μία διαλογική συνύπαρξη. Ἡ ὕπαρξη εἶναι συνύπαρξη, νά ὑπάρχεις μαζί μέ ἄλλους.

Γιά νά προσφέρει κανείς θετικά στή σημερινή ἐποχή πρέπει νά μάθει νά διαλέγεται μέ τόν ἄλλο. Ὁ δρόμος πρός τή σωτηρία προϋποθέτει τή συνάντηση μέ τόν πλησίον. Ἡ ἀγάπη ἀποτελεῖ τήν κινητήρια δύναμη γιά τήν πραγμάτωση τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων, ἐνῶ εἶναι συγχρόνως καί ἡ οὐσία τῆς ἐξάρτησης ὡς ἐλευθερίας πρός κοινωνία. Ἡ ἐλευθερία τοῦ προσώπου ὁδηγεῖ στήν κένωση, στήν κοινωνική ἀλληλεπίδραση καί στήν καταπολέμηση τῶν μηχανισμῶν περιθωριοποίησης. Τό ἀνθρώπινο πρόσωπο, πιστό στήν εἰκόνα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἕνας καί διαφορετικός ταυτόχρονα, καλεῖται νά αὐθυπερβεῖ τόν ἐγωισμό του, προκειμένου νά πραγματώσει τήν ταυτότητά του μέ σκοπό καί προορισμό τήν ἐν Χριστῷ τελείωση καί μακαριότητα.

Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νά βρίσκεται σέ μία διαρκῆ ἑτερονομία καί ἀναφορικότητα. Ἡ στέρηση τῆς προσωπικῆς σχέσης, ἡ ἀφιλία καί ἡ ἀκοινωνησία εἶναι ἡ πιό μεγάλη ὀδύνη γιά τόν ἄνθρωπο. Ὁ ἄσχετος ἄνθρωπος εἶναι ἀνύπαρκτος, ἀσήμαντος καί ἀδιανόητος. Ἐνῶ, ἡ συνύπαρξη καί οἱ διαπροσωπικές σχέσεις δημιουργοῦν ζωή, ἐμπειρία, βίωμα, γνώση, ἀναγνώριση καί ἀποδοχή τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας. Τό ἀνθρώπινο πρόσωπο δημιουργεῖ τήν κοινωνία, τό πρόσωπο δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἔξω ἀπό τή σχέση μέ τούς ἄλλους (πρός - ὦψ = ὠπός, δηλ. ὄμμα, ὀφθαλμός, ὄψη. Ἐχω τήν ὄψη στραμμένη πρὸς κάποιον ἢ σέ κάτι) [1].

Περί τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ὁ Ἀρχιμ. Σωφρόνιος τοῦ Ἑσσεξ θά διατυπώσει: «Ὁ ἄνθρωπος ὀλοκληρώνεται ὡς πρόσωπο, ὅταν ἀγκαλιάζει ὀλόκληρο τόν κόσμο μέσα του. Ὅταν κατά μίμηση Χριστοῦ περιλαμβάνει «παγγενῆ τόν Ἀδάμ» στήν ὑπόστασή του» [2]. Τό μεγαλύτερο γεγονός ἀνάμεσα σέ ἓνα ἀνθρώπινο πρόσωπο καί ἓνα ἄλλο εἶναι νά ἀγαπᾶ καί νά συναντᾶται καί νά ἀναγνωρίζει. Ὁ σεβασμός πρὸς τό πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀποτελεῖ τήν ἀπαραίτητη προϋπόθεση καί τό κατάλληλο μέσο γιά τήν ἀποφυγή δημιουργίας διαφόρων μορφῶν φοβικῶν ἢ ἐχθρικῶν στάσεων ἀπέναντι στό διαφορετικό. Στό πρόσωπο τοῦ κάθε συνανθρώπου βλέπουμε τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καί ἔτσι κατανοεῖται ἡ φράση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὅτι ἡ ἀγάπη «οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς» [3].

Ἐν κατακλείδι, ἡ διαπροσωπική ἐπικοινωνία εἶναι ἡ μοναδική διέξοδος, ὁ δρόμος γιά τήν ἀλληλογνωριμία, τή γνώση τῶν ἑτεροτήτων καί τήν ὑπέρβαση τῶν ἀτυχῶν προκαταλήψεων. Μέσω τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων ὑπερνικοῦνται οἱ διαιρέσεις, οἱ ἐχθρότητες καί οἱ ἀνισότητες τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος στήν εἰσήγησή του στή Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου (29 Αὐγούστου 1992) θά τονίσει μεταξύ ἄλλων: «ὁ διάλογος εἶναι το προσφορότερον μέσον ἐπιλύσεως τῶν διαφορῶν, ὑπερβάσεως τῶν δυσκολιῶν..., ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ἀπομόνωσις καί ἡ ἔλλειψις ἐπαφῆς καί ἐπικοινωνίας ἐπιφέρει μείζονα κακά...»[4]. Συνεπῶς, κανένας δέν ὑπάρχει μόνος του ἀλλά σέ σχέση μέ τούς ἄλλους. Τό πρόσωπο ὡς σχέση καί ὡς ἑτερότητα βιώνει τήν ἐλευθερία, ἡ ὁποία οὐσιαστικά πραγματώνεται στήν ἀγάπη πού εἶναι ὁ τρόπος ἀσκησης τῆς ἐλευθερίας.

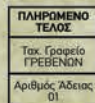
1. Βλ. σχέτ. Χρ. Γιανναρᾶς, Ἀλφαβητάρι τῆς πίστεως, ἐκδόσεις Δόμος, Ἀθήνα 2006, σ. 53.

2. Σ. Σαχάρωφ, Voir Dieu tel qu'il est, Geneve 1984, σ. 149.

3. Α' Κορ. 13,5.

4. Βλ. σχέτ. Ὁρθοδοξία 1 (1994) 99.

Κωδικός 102519

ΑΠΟΣΤΟΛΕΥΣ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
511 00 ΓΡΕΒΕΝΑ HELLAS

